

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ лісового і садово-паркового
господарства

П. Лакида

_____ 2021 р.

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ТРЕТІЙ ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ РІВЕНЬ

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
ЛІСОВЕ ГОСПОДАРТВО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ
ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ»**

ПОГОДЖЕНО

Голова НТР (Р. Василюшин)

Гарант (В. Миронюк)

Розробник: кафедра таксації лісу та лісового
менеджменту

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни «МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, ознаки спеціальності		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітньо-науковий рівень	«Доктор філософії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	20 год.	20 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	20 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	80 год.	80 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних –	4 год.	4 год.
самостійної роботи слухача –	8 год.	8 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у слухачів сучасного мислення та системи спеціальних знань до проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії з ціллю успішної організації підготовки дисертаційної роботи.

Слухач який вивчив курс, має знати:

– *знати* теорію та методологію системного аналізу, етапи реалізації системного підходу при дослідженні процесів та явищ у лісових біогеоценозах;

- *вміти* використовувати методологію системного аналізу у науці про лісові екосистеми;
- *знати* методи наукових досліджень та *вміти* використовувати їх на рівні доктора філософії;
- *вміти* працювати з різними джерелами, вишукувати, обробляти, аналізувати та систематизувати отриману інформацію;
- *вміти* працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами, такими як Web of Science, Scopus та ін.;
- *знати* правила цитування та посилання на використані джерела, правила оформлення бібліографічного списку;
- *вміти* аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішенні раніше проблеми або їх частини, формулювати робочі гіпотези;
- *вміти* організовувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень;
- *вміти* оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- *вміти* планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження;
- *вміти* виявляти та вирішувати наукові задачі та проблеми у галузі лісового господарства та охорони навколишнього природного середовища;
- *вміти* формулювати мету, задачі, об'єкт та предмет дослідження. Формувати структуру дисертаційного дослідження та рубрикацію його змістовного наповнення, а також представляти власні результати на розгляд колег;
- *вміти* публічно представляти, захищати результати дисертаційного дослідження, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою;
- *вміти* використовувати сучасні засоби для візуальної презентації результатів дисертаційного дослідження.

Набуття компетентностей:

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

- СК01. Здатність здійснювати оригінальні дослідження в галузі лісового господарства, орієнтовані на створення нових знань і поширення серед наукової спільноти шляхом публікації в провідних наукових виданнях;
- СК02. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності;
- СК05. Здатність до встановлення природних передумов застосування різних методів досліджень лісових біогеоценозів, вибору

раціональної методики польових і лабораторних робіт та оцінки необхідної точності вимірювань і якості кінцевих побудов, що необхідно підтвердити на прикладі власного дослідження;

– СК07. Уміння формалізувати фахові прикладні задачі в галузі лісового господарства та алгоритмізувати їх;

– СК08. Уміння розробляти систему експериментальних досліджень для практичного підтвердження теоретичних припущень і реалізувати її в практиці лісогосподарського виробництва.

Програмні результати:

– РН03. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження у галузі лісового господарства та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми;

– РН04. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Процес наукового дослідження, організація і планування науково-дослідної роботи.

Тема лекційного заняття 1. *Структура, програма та основні етапи наукового дослідження.*

Тема лекційного заняття 2. *Об'єкт та предмет, мета і задачі дисертаційного дослідження.*

Структура та основні різновиди дисертаційного дослідження. Основні етапи дисертаційного дослідження. Побудова програми дисертаційного дослідження. Формулювання проблеми, об'єкта і предмета дослідження, їх науковий опис, наукове доведення і аргументація. Узагальнення, висновки і рекомендації за результатами проведеного дисертаційного дослідження.

Тема лекційного заняття 3. *Планування науково-дослідної роботи, апробація та публічний захист результатів наукового дослідження.*

Вибір обґрунтування і затвердження теми наукового дослідження. Планування науково-дослідної роботи. Наукові семінари, конференції та інші форми комунікації. Атестація науково-педагогічних кадрів, наукове керівництво. Презентація результатів наукових досліджень, їх публічний захист.

Змістовий модуль 2. Технологія роботи над дисертаційною роботою, підготовка її рукопису та оформлення.

Тема лекційного заняття 1. *Технологія роботи над дисертаційною*

роботою.

Вибір теми, складання плану дисертації, вивчення літературних джерел. Методи добору фактичних матеріалів і складання огляду літературних джерел.

Тема лекційного заняття 2. *Порядок підготовки рукопису дисертації, основні вимоги до її оформлення.*

Порядок підготовки рукопису дисертації, структура дисертації, рубрикація тексту, мова і стиль викладення матеріалу.

Самоперевірка відповідності матеріалів дисертації встановленим вимогам.

Тема лекційного заняття 3. *Підготовка висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.*

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації: проходження розгляду на засіданні, документальний супровід.

Змістовий модуль 3. Порядок захисту дисертаційної роботи.

Тема лекційного заняття 1. *Попередній розгляд, подання до розгляду та прийняття до захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.*

Порядок проходження попереднього розгляду дисертаційних робіт у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради. Документальне оформлення розсилання автореферату дисертаційної роботи.

Тема лекційного заняття 2. *Підготовка здобувача та процедура прилюдного захисту дисертації.*

Основні вимоги щодо документального оформлення після захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради.

Підготовка документів до захисту, прилюдний захист дисертації та оформлення необхідних документів. Документальний супровід процедури захисту дисертаційної роботи (стенограма та рішення, загальні документи).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	тижні/ усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
<i>Змістовий модуль 1. Процес наукового дослідження, організація і планування науково-дослідної роботи</i>												
Тема 1. Структура, програма та основні етапи наукового дослідження	1/8	1	1			6		1	1			6
Тема 2. Об'єкт та предмет, мета і задачі дисертаційного дослідження	1/9	1	1			7		1	1			7
Тема 3. Планування науково-дослідної роботи, апробація та публічний захист результатів наукового дослідження	2/11	2	2			7		2	2			7
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	28	4	4			20		4	4			20
<i>Змістовий модуль 2. Технологія роботи над дисертаційною роботою, підготовка її рукопису та оформлення</i>												
Тема 1. Технологія роботи над дисертаційною роботою	3/19	2	2			15		2	2			15
Тема 2. Порядок підготовки рукопису дисертації, основні вимоги до її оформлення	4-5/21	3	3			15		3	3			15
Тема 3. Підготовка і видання автореферату	4-5/21	3	3			15		3	3			15
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	46	8	8			30		8	8			30
<i>Змістовий модуль 3. Порядок захисту дисертаційної роботи</i>												
Тема 1. Попередній розгляд, подання до розгляду та прийняття до захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді	6-7/23	4	4			15		4	4			15
Тема 2. Підготовка здобувача та процедура прилюдного захисту дисертації	8-10/23	4	4			15		4	4			15
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	46	8	8			30		8	8			30
<i>Усього годин</i>	120	20	20			80		20	20			80

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Структура, програма та основні етапи наукового дослідження. Об'єкт та предмет, мета і задачі дисертаційного дослідження.	2
2	Планування науково-дослідної роботи, апробація та публічний захист результатів наукового дослідження	2
3	Технологія роботи над дисертаційною роботою	2
4	Порядок підготовки рукопису дисертації, основні вимоги до її оформлення. Підготовка та прийняття дисертації до розгляду.	6
5	Попередній розгляд, подання до розгляду та прийняття до захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді	4
6	Процедура прилюдного захисту дисертації, документальний супровід.	4
Разом		20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука та її методологія	8
2	Наукове вивчення як основна форма наукової роботи	8
3	Загальна схема наукового дослідження	12
4	Організація творчої наукової діяльності	10
5	Робота над статтями та науковими доповідями	18
6	Принципи наукового дослідження	10
7	Теорії та концепції	8
8	Теорія методу, моделювання, системний аналіз і системний підхід	6
Разом		80

7. Індивідуальні завдання для опрацювання

Перелік питань винесених на самостійне опрацювання під час підготовки до занять під час самостійної роботи слухача, що оформляються у вигляді описових завдань:

1. Структура і основні різновиди наукового дослідження.
2. Характеристика особистості ученого.
3. Типологія учених.
4. Наукова спільнота та її роль у розвитку знання.
5. Інтелект.
6. Навички наукової діяльності.
7. Специфіка дослідницької та аналітичної діяльності.
8. Цінності ученого.
9. Етика і соціальна відповідальність дослідника.
10. Технології запам'ятовування інформації.

11. Наукове мислення.
12. Технології наукової творчості.
13. Структура науки як системи.
14. Специфіка науково-дослідної діяльності.
15. Наукове знання.
16. Галузева структура сучасної науки.
17. Методологія наука та її структура.
18. Основні різновиди наукової методології.
19. Принципи наукового дослідження.
20. Об'єктивність науки.
21. Теорії та концепції.
22. Поняття методу дослідження.
23. Класифікація методів наукового дослідження.
24. Обґрунтування методів дослідження.
25. Аналіз і синтез.
26. Діалектика і формальна логіка.
27. Індукція і дедукція.
28. Якісний і кількісний аналіз.
29. Моделювання.
30. Системний аналіз і системний підхід.
31. Синергетичний аналіз.
32. Наукове прогнозування.
33. Методи емпіричних досліджень.
34. Спостереження, його можливості.
35. Вимірювання.
36. Метод класифікацій.
37. Вибірковий, опитувальний, метод тестування та фокус-груп.
38. Експертне опитування.
39. Експериментальний метод.
40. Метод аналізу документів.
41. Метод аналізу ситуацій.
42. Поняття якості наукового дослідження.
43. Правові основи регуляції наукових досліджень.
44. Наукова новизна.
45. Експертиза наукового дослідження.
46. Плагіат і його ознаки.
47. Управління науковим знанням.
48. Розвиток етики у науковій спільноті.
49. Тенденції розвитку сучасної науки.
50. Робочий день науковця.

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Методика дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи» використовуватимуться такі методи:

- 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; ілюстрація; практичні роботи, реферати; самостійна робота слухачів);
- 2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);
- 3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;
- 4) інтегровані (універсальні) методи.

9. Форми контролю

Поточний (опитування, тестування, виконання самостійних робіт).

Рубіжний (контрольна робота).

Підсумковий (залік письмовий, тестування).

10. Розподіл балів, які отримують слухачі

Вид контролю	Модуль / Кредити	Тема	Навчальні заняття (підготовка та виконання)	Виконання індивідуальних завдань (ОЗ, реферат, РГЗ, РЗ та ін.)	Модульний (змістово-модульний) контроль	Всього балів (сума 4+5+6)
Поточний контроль	1 / 1,0	1.1	5	ОЗ – 5	10	20
		1.2	5	ОЗ – 5	30	40
		1.3	5	ОЗ – 5	30	40
	Всього за модуль 1		15	15	70	100
	2 / 1,5	2.1	5	ОЗ – 5	8	
		2.2	5	ОЗ – 5	8	
		2.3	5	ОЗ – 5	7	
	Всього за модуль 2		15	15	70	100
	3 / 1,5	3.1	2	РЗ – 3	6	
		3.2	2	РЗ – 3	6	
3.3						
Всього за модуль 3		15	15	70	100	
Всього за поточний контроль*						70
Підсумковий контроль (залік)						30
Разом						100

* максимально можлива кількість балів

КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І УМІНЬ СЛУХАЧІВ

Типовим навчальним планом передбачено лекцій – 20 год., практичних (лабораторних) занять – 20 год., самостійна робота – 80 год., що в сумі становить 120 год. (**4,0 кредити ECTS**).

Рейтинг з дисципліни ($R_{\text{дис}}$) становить **100 балів**.

Оскільки, $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$,

де $R_{\text{нр}}$ – рейтинг з навчальної роботи,

$R_{\text{ат}}$ – рейтинг з атестації, та згідно рекомендованого співвідношення

$R_{\text{нр}} = 70$ балів (розрахунковий),

$R_{\text{ат}} = 30$ балів (розрахунковий).

Програмний обсяг матеріалу ділиться на 2 змістових модулі. За кожен модуль слухач може набрати 100 балів відповідно таблиці орієнтовного розподілу балів, що присвоюються слухачам.

Загальний рейтинг з навчальної роботи визначається наступним чином:

$$R_{iD} = \frac{K_1 \cdot R_{M1} + K_2 \cdot R_{M2} + K_3 \cdot R_{M3}}{K_d} \cdot 0,7$$

де, K_1, K_2, K_3 – кількість кредитів, що припадають на кожен модуль;

R_{M1}, R_{M2}, R_{M3} – рейтинги за Модулями 1,2 та 3 відповідно;

K_d – кількість кредитів по дисципліні.

Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{др}} = 10\% \cdot R_{\text{дис}}$ (конференції, олімпіади і т.і.). Розрахунковий $R_{\text{др}} = 10$ балів.

Рейтинг штрафний $R_{\text{штр}} = 5\% \cdot R_{\text{нр}}$ (пропуски і т.і.).

Розрахунковий $R_{\text{штр}} = 5$ балів.

Отже, **реальний** рейтинг з навчальної роботи визначається сумою реальних рейтингових оцінок із змістових модулів та з врахуванням рейтингів $R_{\text{др}}$ і $R_{\text{штр}}$.

$R_{\text{нр}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{др}} - R_{\text{штр}}$

Рейтинг з атестації $R_{\text{ат}} = R_{\text{зал}}$ (атестація з дисципліни). Реальний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ визначається кількістю балів, отриманих слухачем на атестації.

Таким чином, $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{др}} - R_{\text{штр}} + R_{\text{ат}}$

Слухачі, які протягом семестру набрали кількість балів, більше 60 мають право отримати залік „автоматично”.

Слухачі, які протягом семестру набрали кількість балів, що менше 60 зобов'язані скласти залік.

Слухачі, які протягом семестру набрали кількість балів, менше 42 не допускаються до заліку і зобов'язані підвищити його на додаткових заняттях.

Залік з дисципліни може бути виставлений лише тоді, коли слухач виконав правильно та захистив робочий зошит з лабораторними роботами, виконав всі передбачені індивідуальні завдання та не має більше одного пропуску лабораторних занять.

Оцінювання слухача відбувається згідно з вимог «Положення про екзамену та заліки у НУБіП України» від 28.11.2018 р. протокол № 4.

Співвідношення між національними та оцінками ECTS і рейтингом дисципліни

Оцінка національна	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг слухача, бали
Зараховано	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незараховано	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

11. Рекомендована література

Основна

1. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підручник для науковця. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2006. 302 с.

2. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упорядник Л. А. Пономаренко, доктор технічних наук, професор. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», Видавництво «Толока», 2001. 80 с.

3. Порядок присудження наукових ступенів. К.: «Урядовий кур'єр», 2013. № 164 від 11.09.2013 р.

4. Порядок Проходження попереднього розгляду дисертацій у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (Затверджено наказом ректора НУБіП України від 05.03.2015 р. за №245). К.: НУБіП України, 2015. 8 с.

5. Довідник здобувача наукового ступеня. К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2000. 64 с.

Додаткова

1. Райзберг Б. А. Диссертация и ученая степень: Пособие для соискателей. М.: ИНФРА-М, 2004. 416 с.
2. Методические указания по работе над кандидатской диссертацией по техническим наукам для соискателей ученых степеней и аспирантов всех форм подготовки / А. Т. Ашерев, А. И. Губинский. Харьков: УЗПИ, 1987. 64 с.
3. Энгельгард В. Еще раз о научном поиске - его эмоции и конфликты // Наука и жизнь. 1969. С. 89–92.
4. Кузин Ф. А. Кандидатская диссертация. Методика написания, правила оформления и порядок защиты. Практическое пособие для аспирантов и соискателей ученой степени. 2-е изд. М.: «Ось-89», 1997. 208 с.
5. Чкалова О. Н. Основы научных исследований. К.: Вища школа, 1978. 120 с.
6. Сиденко В. М, Грушко И. М. Основы научных исследований. Харків: Вища школа, 1979. 200 с.

12. Інформаційні ресурси

З метою успішного освоєння дисципліни рекомендується використовувати інформаційні джерела в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних тощо), зокрема:

- Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>.
- Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org>.
- Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН України: <http://www.dnsgb.com.ua>.
- Портали наукометричних баз даних:
(Index Copernicus [tps://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=49825](https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=49825); WoS <http://www.webofknowledge.com/WOS> та ін.).
- Інші інформаційні портали: (<https://openscience.in.ua/>; <https://orcid.org/>; <http://www.researcherid.com/#rid-for-researchers>).